

1. Borysiuk, A. S. (2008). Sociopsychological aspects of personality professional self-determination. Actual problems of psychology: Psychology of education. Genetic psychology. Medical Psychology. 10. Issue 7. 52-61.

2. Kolodyazhna A. V. SamoprezentatsIya yak stvorennya zovnlshnogo Imldzhu. AktualnI pitannya, problemi ta perspektivi rozvitku gumanItarnogo znannya u suchasnomu InformatsIynomu prostori: natsIonalniy ta InternatsIonalniy aspekti: zb. naukovih prats/ za zag. red. Zhurbi M.A. RubIzhne: vid-vo SNU Im. V.Dalya, 2015. S. 89-91.

3. Mazorenko M. O. (2010) DIloviy Imldzh – profesIyno vazhлива yakIst spetsIallIsta. Problemi ekstremalnoYi ta krizovoYi psihologIYi : zb. nauk. prats. HarkIv : UTsZU. Vip. 7. S. 319–327.

УДК 023:027.7ДБТУ]:378.147.018.43

Наталія Миколаївна Ніколаєнко

канд. наук із соц. комунікацій, доцент

кафедра ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування»

та соціально-гуманітарних дисциплін

Державний біотехнологічний університет (ДБТУ)

ORCID 0000-0003-1700-6540

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ ДЕРЖАВНОГО
БІОТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОЇ
ОСВІТИ**

Nataliia Nikolaienko,

Ph. D. in Social Communications, Lecturer at the UNESCO chair

"Philosophy of human communication" and social and humanitarian disciplines

State Biotechnological University (SBTU)

ORCID:0000-0003-1700-6540

ORGANIZATION OF THE WORK OF THE SCIENTIFIC LIBRARY OF THE STATE BIOTECHNOLOGICAL UNIVERSITY IN THE CONDITIONS OF DISTANCE EDUCATION

Анотація. У статті розглядаються питання організації роботи бібліотек закладів вищої освіти в умовах дистанційної освіти під час воєнної агресії Росії проти України. На прикладі роботи Наукової бібліотеки Державного біотехнологічного університету розглянуто питання трансформації системи традиційного бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів через вдосконалення системи інформаційного сервісу для всіх учасників освітнього процесу орієнтованої на формування постійної онлайн аудиторії користувачів бібліотеки.

Ключові слова: дистанційна освіта, наукова бібліотека, трансформація, бібліотечно-інформаційне обслуговування.

Abstract The article discusses the organization of work of libraries of higher education institutions in the conditions of distance education during Russia's military aggression against Ukraine. On the example of the work of the Scientific Library of the State Biotechnological University, the issue of transforming the system of traditional library and information services for users through the improvement of the information service system for all participants in the educational process focused on the formation of a permanent online audience of library users is considered.

Keywords: distance education, scientific library, transformation, library and information service.

Інформаційні технології, утворюючи глобальний інформаційний простір України все більше впливають на суспільство, вони задіяні в усі сфери людської діяльності та стали невід'ємною частиною сучасної освіти. Застосування дистанційної освіти або змішаного формату навчання в умовах війни Росії проти

України, стало єдиним можливим рішенням майже для всіх закладів вищої освіти (ЗВО), що знаходяться в прифронтових містах.

Відповідно до Закону України «Про освіту», заклади освіти наділені автономією, що полягає в їх самостійності, незалежності та відповідальності у прийнятті рішень щодо академічних (освітніх), організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності, які провадяться в порядку та межах, визначених законом [1].

Дистанційне навчання представляє собою нову організацію освіти, що ґрунтується на використанні як кращих традиційних методів отримання знань, так і нових інформаційних та телекомунікаційних технологій, а також на принципах самоосвіти. Для того, щоб воно було максимально ефективним, його необхідно правильно організувати процеси, використовуючи за допомогою системи організаційних, технічних, програмних та методичних заходів [3].

Дистанційне навчання передбачає використання технологій (Google Meet, Платформа Zoom, Система Moodle тощо), що забезпечують надання студентам основного обсягу навчального матеріалу, інтерактивну взаємодію студента з викладачем у процесі навчання; надання студентам можливості самостійної роботи з навчальними матеріалами. Інформатизація освітнього простору та онлайн формат взаємодії всіх учасників освітнього процесу – є складовими організації навчального процесу із застосуванням технологій дистанційного навчання.

Для забезпечення інформаційно-ресурсної підтримки освітньої, наукової діяльності бібліотека університету змінює систему традиційного бібліотечно-інформаційного обслуговування, вдосконалюючи систему інформаційного сервісу для всіх учасників освітнього процесу орієнтовану на формування постійної онлайн аудиторії користувачів бібліотеки. Маючи потужні електронні ресурси, бібліотека надає зручний, ефективний та цілодобовий сервіс через сайт бібліотеки, який є основним вузлом зв'язку у мережі Інтернет, навігатором по інформаційним ресурсам.

У Науковій бібліотеці Державного біотехнологічного університету (далі НБ ДБТУ) система інформаційно-бібліотечного сервісу спрямована на забезпечення активного використання наявних інформаційних ресурсів власної генерації повнотекстових та бібліографічних баз даних (БД) – електронного каталогу, репозитарію, порталу Веб-портфоліо науковців, придбаних баз даних – Scopus, Web of Science та розширення доступу до видань наукового і освітнього змісту за допомогою гіперпосилань на зовнішні ресурси (беклінків).

З метою постійної інформаційної підтримки навчального та наукового процесів університету, особливо в умовах воєнного стану, НБ в тестовому режимі запровадила в свою роботу OPAC (Online public access catalog (Публічний каталог інтернет доступу) – модуль доступу до електронного каталогу бібліотеки з переходом на нову платформу OPAC ДБТУ (<http://opac.btu.kharkiv.ua/>), яка дозволяє постійно розвивати і вдосконалювати контент.

Так, для користувачів відкрито дистанційну (онлайн) реєстрацію (<http://opac.btu.kharkiv.ua/site/signup>), що надає можливість здобувачам освіти, науковцям та іншим зацікавленим особам стати користувачами без офлайн-відвідування бібліотеки.

Варто відзначити, що систему інформаційного сервісу в університеті доповнюють створені на сайті НБ у розділі – послуги дослідникам, студентами, гіперпосилання до ресурсів наукових пошукових систем, галузевих інформаційних ресурсів як України та світу, ресурсів Національного репозитарію академічних текстів, відкритих освітніх ресурсів (Open Educational Resources, OER) тощо, які допомагають створити гнучке інформаційне середовище для підтримки освітньої та наукової діяльності.

Через IP-адресу у мережі університету користувачі можуть отримувати доступ до БД Scopus, Web of Science, або через роумінговий доступ на безоплатній основі, додатково запропонований корпораціями Elsevier та Clarivate Analytics в умовах війни.

НБ здійснює інформаційне обслуговування користувачів за допомогою ЕДД, електронної пошти, месенджеру Вайбер щодо присвоєння індексів УДК, складання бібліографічних списків, перевірки видань на плагіат.

У новому форматі проходять заняття для студентів з інформаційної грамотності, академічної доброчесності, заходи до знаменних і пам'ятних дат, такими заходами було охоплено протягом 2023/24 навчального року майже 2000 студентів. В онлайн форматі за тематикою, запропонованою університетською спільнотою, організовано та проведено «Дні бібліотеки на кафедрі», «Дні бібліотеки на факультеті», де розглядалися питання академічної доброчесності, наукометрії, редагування профілю вченого, ресурсної бази, спільноти бібліотеки і кафедр.

Також бібліотека для інформування користувачів активно використовує соціальні мережі Facebook, Instagram, Telegram, де надається інформація наукового, освітнього, соціокультурного спрямування. Протягом року в соціальних мережах було започатковано нові рубрики «Академічна доброчесність», «Мова на часі: говори українською», «На допомогу профорієнтаційній роботі» тощо.

Формуванню постійної онлайн аудиторії користувачів бібліотеки сприяє також інноваційний культурно-просвітницький проєкт НБ ДБТУ «Календарний кошик», який популяризує ефективні формати поширення інформації та просування власних віртуальних продуктів НБ у світлі подій та дат повного річного календаря знаменних та пам'ятних дат.

Практика доводить, що одним із головних питань інноваційних перетворень у бібліотеках залишається управління кадровим потенціалом. Зважаючи на виклики часу, компетентнісний підхід до професійного розвитку кожного співробітника має стати головним у підвищенні ролі персоналу як основного ресурсу установи. Сучасні умови потребують від бібліотекаря здатності поєднувати в роботі компетентності бібліотекаря-педагога, бібліотекаря-куратора, тьютора, фасилітатора, коуча, модератора, що допоможе ефективніше використовувати сучасні технології, ресурси та сервіси бібліотеки.

Такі навички важливі не лише для роботи з клієнтами бібліотеки, а й для підвищення професійного рівня її колективу[2].

Нині НБ надає у доступ широкий спектр інформаційних продуктів та послуг як традиційних, так і інноваційного спрямування в зручному режимі для підтримки дистанційної освіти, але для вдосконалення нових форм і методів онлайн обслуговування користувачів інформаційні ресурси бібліотеки (електронний каталог, репозитарій) мають бути інтегрованими з системою Moodle та іншими навчальними платформами.

Література:

1. *Закону України «Про освіту»*. Чинна редакція 24.03.2024. Діє з 24.03.2024. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (Чинний). (2024)
2. Ніколаєнко, Н. М. (2020, Номер 4). Управління кадровим потенціалом бібліотеки: функціональний підхід. *Вісник книжкової палати*. 10-15.
3. Удовиченко, І. В. (2021). *Дистанційний формат взаємодії суб'єктів освітньої діяльності : методичні рекомендації*. Суми : НВВ КЗ СОІППО. 198.

References:

1. *Zakonu Ukrayini «Pro osvitu»*. Chinna redaktsiya 24.03.2024. Die z 24.03.2024. Zakon Ukrayini vid 05.09.2017 № 2145-VIII (Chinniy). (2024)
2. Nikolaienko, N. M. (2020, Nomer 4). Upravlinnya kadrovim potentsialom biblioteki: funktsionalniy pidhid. *Visnik knizhkovoyi palati*. 10-15.
3. Udovichenko, I. V. (2021). *Distantnyi format vzaemodiyi sub'ektiv osvitnoyi diyalnosti : metodichni rekomendatsiyi*. Sumi : NVV KZ SOIPPO. 198.

УДК: 378.4.014.24-027.543(477+100)

Світлана Миколаївна Тодорова,
канд. філос. наук, доц. кафедри Філософії і права
Одеський національний технологічний університет (ОНТУ)

<https://orcid.org/0000-0001-8606-3018>

Ганна Анатоліївна Шевченко,